

BASISSCHOOL

Het Kompas

Pestprotocol

Maarsse, augustus 2024

Inhoud

Inleiding.....	2
Wat wordt er verstaan onder pesten.....	3
Preventieve aanpak.....	4
Aanpak van ruzies en pesten in 4 stappen:.....	5
Als het pesten hardnekkig door blijft gaan.....	7
Bijlage 1. Mogelijke signalen van pesten.....	8

Inleiding

Dit protocol zorgt ervoor dat alle kinderen zich veilig voelen op Het Kompas, zodat ze zich optimaal kunnen ontwikkelen. Bij ongewenste situaties kunnen betrokkenen handelen volgens de afspraken in dit protocol (voor.

Pesten komt helaas voor op elke school, ook bij ons. Wij erkennen dit probleem en pakken het serieus aan. De voorwaarden hiervoor zijn:

1. Erkenning van het probleem: Alle betrokkenen (leerlingen, leerkrachten en ouders) moeten pesten als probleem zien.
2. Preventie: De school werkt aan het voorkomen van pestproblemen en maakt het onderwerp bespreekbaar.
3. Signaleren: Leerkrachten, kinderen en ouders moeten pesten kunnen signaleren.
4. Professionele houding: Leerkrachten nemen duidelijk stelling tegen pesten.
5. Directe aanpak: De school moet over een directe aanpak beschikken bij hernieuwd pestgedrag.
6. Vertrouwenspersoon: Bij aanhoudend pesten kan de vertrouwenspersoon ingeschakeld worden voor onderzoek en advies.

Wat wordt er verstaan onder pesten

Pesten is herhaaldelijk, doelbewust en agressief gedrag gericht op een kwetsbare persoon of groep. Dit kan fysiek geweld, verbaal misbruik, uitsluiting, roddelen, bedreigingen, cyberpesten en geruchten verspreiden omvatten.

De vier basiskennmerken van pesten zijn:

1. Ongelijke machtsverhouding: sterkere personen kiezen minder weerbare personen als slachtoffer.
2. Duur en hevigheid: pesten gebeurt langdurig en met hevigheid tegen dezelfde persoon.
3. Opzettelijk gedrag: er is altijd een intentie om schade toe te brengen (fysiek, materieel of mentaal).
4. Algemeenheid: pesten komt voor in alle groepen en culturen.

Het is vaak lastig om pestgedrag te onderscheiden van plagen. Pesten is een systematische vorm van agressie, waarbij een persoon herhaaldelijk en opzettelijk wordt gekwetst, vernederd of geïntimideerd door één of meer personen. Dit kan zowel fysiek als verbaal zijn, en het kan ook plaatsvinden via sociale media of andere online platforms. Pesten gaat vaak gepaard met een onevenwichtig machtsverhouding, waarbij de pester macht uitoefent over het slachtoffer, wat kan leiden tot ernstige psychologische en emotionele schade.

Aan de andere kant is plagen meestal onschuldiger van aard. Met plagen heeft de andere persoon nooit de bedoeling om schade toe te brengen of iemand te kwetsen. Plagen gebeurt vaak tussen vrienden of familieleden en kan een positieve, sociale functie hebben (zoals het versterken van banden en het creëren van een gevoel van verbondenheid). Ook zijn beide partijen aan elkaar gewaagd, de kinderen zijn even sterk. Het is belangrijk op te merken dat de grens tussen plagen en pesten soms vaag kan zijn en sterk afhankelijk is van de intentie van de persoon die het gedrag vertoont en hoe het wordt ontvangen door de ontvanger.

Voorbeelden van ongewenst gedrag, dat pesten tot gevolg kan hebben:

1. Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
2. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
3. Als je kwaad bent ga je niet slaan, schoppen, krabben.
4. Niet aan spullen van een ander zitten.
5. Iemand niet op het uiterlijk beoordelen.
6. Uittlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
7. We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.

Gevolgen:

- Emotionele en Psychologische Schade: Depressie, angst, laag zelfbeeld en zelfs zelfmoordgedachten.
- Sociale en schoolse gevolgen: Terugtrekken uit sociale situaties en verslechtering van schoolprestaties.

Rollen bij pesten:

- Pester: Oefent macht uit over het slachtoffer.
- Slachtoffer: Doelwit van het pestgedrag.
- Meelopers: Steunen de pester of doen mee uit angst.
- Buitenstaanders: Houden zich afzijdig.

Signalen pestgedrag

Om het pesten tegen te gaan, moeten leerkrachten eerst weten óf en hoe er wordt gepest. Deze informatie kan door ouders/medeleerlingen/slachtoffer/ouders van het slachtoffer gegeven worden. Leerkrachten kunnen bovendien alert zijn op signalen die kunnen wijzen op pestgedrag, zie bijlage 1.

Als één of meerdere signalen opgepikt worden, kan het zijn dat de leerling gepest wordt, maar dat hoeft niet. De leerkracht voert een kindgesprek en probeert te achterhalen of het vermoeden van pesten klopt of dat er iets anders aan de hand is.

Preventieve aanpak

Het Kompas streeft ernaar om een Vreedzame School te zijn, waarin een ruzie of conflict in overleg wordt opgelost. Vanuit de verantwoordelijkheid voor elkaar en de omgeving dragen leerkrachten verdraagzaamheid en respect uit en verwachten zij dat de leerlingen dat ook doen. Om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, zijn de volgende stelregels essentieel:

- Inschakelen van leerkracht: Kinderen leren vanaf groep 1 dat hulp vragen aan de leerkracht geen klikken is. Bij pesten of ruzie mogen ze altijd hulp vragen.
- Verantwoordelijkheid medeleerlingen: Ook medeleerlingen moeten pestproblemen bij de leerkracht melden. Iedereen is verantwoordelijk voor een goede sfeer.
- Samenwerking school en gezin: Ouders, leerkrachten en directie lossen problemen in overleg op.

Algemene groepsafspraken rondom pesten

- Probeer ruzies met praten op te lossen. Luister naar elkaar en maak een nieuwe start na het uitpraten.
- Als pesten doorgaat, vertel het dan aan de leerkracht.
- Meld onprettige of gevaarlijke situaties aan de leerkracht.
- Bespreek pesten thuis; houd het niet geheim.

Afspraken op schoolniveau:

1. Vreedzame School Methode: Op Het Kompas wordt gewerkt met de Vreedzame School, een methode om de sociaal-emotionele ontwikkeling, het actief burgerschap en democratisch denken schoolbreed te stimuleren. Een ruzie of conflict in overleg kan worden opgelost m.b.v. deze methode.
2. Positief Werkklimaat: Aan het begin van het schooljaar maken leerkrachten en kinderen afspraken over omgang en orde in de klas.
3. Kringgesprekken: Regelmatig worden onderwerpen als veiligheid en omgaan met elkaar besproken.
4. Leerkrachtondersteuning: Leerkrachten stimuleren leerlingen om pesten te voorkomen en op te lossen, geven feedback en leren leerlingen dat ze fouten mogen maken en nieuwe kansen krijgen.
5. Observaties en Sociogrammen: Leerkrachten vullen twee keer per jaar de observatielijst van het sociaal-emotioneel LVS in en maken een sociogram. In oktober/november voor alle kinderen, in april alleen voor kinderen die gedragsmatig opvallen.
6. Pesten bespreekbaar maken: Pesten wordt regelmatig besproken en leerlingen worden bewust gemaakt van de gevolgen.
7. Extra Lesmaterialen: Beschikbaar in de orthotheek om pestgedrag aan te pakken.

Digitaal pesten

Digitaal pesten, ook bekend als cyberpesten, gebeurt via sociale media, chat-apps en andere online platforms. Het omvat herhaaldelijk lastigvallen, bedreigen, vernederen of intimideren van iemand met digitale middelen.

Aspecten van digitaal pesten:

1. De diversiteit van platforms waarop het kan plaatsvinden. Met de toenemende populariteit van sociale media en communicatie-apps zijn er talloze manieren waarop pester hun slachtoffers kunnen lastigvallen. Berichten op platforms zoals Facebook, Instagram, Snapchat en WhatsApp kunnen snel worden verspreid en kunnen een groot aantal mensen bereiken, waardoor het slachtoffer zich machteloos en geïsoleerd voelt.
2. De anonimiteit die online platforms bieden. Pesters kunnen zich verschuilen achter valse namen of anonieme accounts, waardoor het moeilijk wordt om hun identiteit te achterhalen. De daders worden dus niet aangesproken op het gedrag dat zij vertonen en zullen hier ook geen verantwoordelijkheid voor voelen. Dit gebrek aan verantwoordelijkheid kan leiden tot extremer gedrag en een verhoogd risico voor de slachtoffers.

Eén van de meest voorkomende vormen van digitaal pesten is het verspreiden van geruchten en roddels. Dit kan snel gebeuren via sociale media, waar berichten zich als een lopend vuurtje kunnen verspreiden en moeilijk te controleren zijn. Het verspreiden van valse informatie over iemand kan ernstige schade toebrengen aan het zelfvertrouwen en zijn/ haar relaties (in de klas), en kan langdurige psychologische effecten hebben. Naast individuele pesterijen kan digitaal pesten ook groepsgewijs plaatsvinden, waarbij slachtoffers worden buitengesloten of belachelijk gemaakt in online communities of groepschats. Dit kan leiden tot gevoelens van isolatie en eenzaamheid.

School speelt een cruciale rol bij het aanpakken van digitaal pesten door het implementeren van pestprotocol en het bieden van ondersteuning aan slachtoffers. Ouders moeten ook betrokken zijn bij het monitoren van het online gedrag van hun kinderen en het bieden van een veilige omgeving waarin ze openlijk kunnen praten over eventuele problemen die ze tegenkomen.

Digitaal pesten is een serieus probleem dat de gezondheid en het welzijn van kinderen bedreigt. Een gezamenlijke inspanning van de hele samenleving is nodig om een veilige en respectvolle online omgeving te creëren.

Aanpak van ruzies en pesten in 4 stappen:

1. Zelf oplossen: Leerlingen proberen eerst zelf de ruzie of het pesten op te lossen.
2. Hulp vragen: Als het niet lukt, mogen en moeten leerlingen het probleem aan de meester of juf melden.
3. Verhelderingsgesprek: De leerkracht brengt de partijen samen om het probleem te bespreken en nieuwe afspraken te maken. Bij herhaling volgen sancties.
4. Bestraffend gesprek: Bij herhaaldelijk pestgedrag houdt de leerkracht een bestraffend gesprek met de pester. Agressief gedrag wordt niet getolereerd.

Leerkrachten nemen duidelijk stelling tegen pestgedrag. Bij herhaalde incidenten wordt de naam van de pester genoteerd in ParnasSys en ouders worden na de derde melding

geïnformeerd. Leerkrachten en ouders werken samen aan een oplossing, waarbij de leerkracht hulp biedt aan het slachtoffer en de pester begeleidt, eventueel met externe hulp.

Leerkrachthandelen in de groep:

Stap 1: Hulp aan de gepeste leerling:

- Serieuze benadering en medeleven tonen.
- Pestsituatie in beeld brengen en oplossingen bespreken.
- Vaardigheden aanleren (zoals "stop-hou-op").
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Bespreek met ouders/ kind wat nodig is voor ondersteuning.
- Vermijd overbescherming om uitzonderingspositie te voorkomen.
- Leerkrachten spreken niet met de ouders van de pester en het gepeste kind tegelijkertijd.
- Directie en IB-er kunnen wel een rondetafelgesprek met alle betrokkenen organiseren.

Stap 2: Aanpak van het gedrag van de pester

- Het voeren van een duidelijk en pittig gesprek omdat hij/zij zich niet aan de gemaakte afspraken gehouden heeft. Dit kan niet zomaar geaccepteerd worden.
- Excuses aan laten bieden.
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Oorzaak van pesten achterhalen.
- Hulp inschakelen (sociale vaardigheidstraining, GGD, TIM)
- Contact met ouders van de pester, gezamenlijke oplossingen zoeken.
- Vaardigheid aanleren: stop-hou-op, niet meteen boos of kwaad reageren of een andere manier van gedrag aanleren.
- Ouders zijn mede-verantwoordelijk voor een oplossing. De ouders kunnen niet meer ontkennen dat hun kind pest. Gezamenlijk oplossingsgericht gesprek waarin de school duidelijk grenzen en maatregelen aangeeft.

Stap 3: Aanpak van de middengroep

- Preventieve activiteiten in de groep, zie boek Groepsplan Gedrag.
- Rollenspellen om bewustwording te vergroten.
- Inlevingsvermogen van leerlingen stimuleren door verhalen, liederen, voorbeelden uit de actualiteit.
- Contact met de ouders/verzorgers van de leerlingen.
- Rots en Water training.
- Ouderavond / thema-avond.

Stap 4: Taak van de leerkrachten

- Afspraken doorgeven aan team, directie en IB (notitie in ParnasSys).
- Collectieve controle en gezamenlijke verantwoordelijkheid van het team.
- Ondersteuning met kennis en materialen door IB/orthotheek.
- Als leerkrachten het probleem niet willen of kunnen zien of het inadequaat aanpakken, is interventie van IB en/of directie nodig. In het uiterste geval kan de inschakeling van een vertrouwenspersoon op school gevraagd worden.

Rol van de ouders

Zoals uit het bovenstaande blijkt worden de ouders van zowel het gepeste kind als de pester (en eventueel de middengroep) geïnformeerd en betrokken bij de verdere activiteiten om het pesten te stoppen. Benadrukt wordt dat iedere betrokkene verantwoordelijk is voor de oplossing van het pestprobleem.

- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Steun het kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt; Vraag hem of haar af en toe of er in de klas of op social media wordt gepest en kijk gerust af en toe mee.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld. Leer uw kind op een positieve manier voor zichzelf en anderen op te komen.

Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.

Als het pesten hardnekkig door blijft gaan

Pestgedrag kan niet zonder consequentie blijven. Hierbij onderscheiden we de volgende fases:

Fase 1: Eerste Consequenties

- Time-out op een afgesproken plaats.
- Schrijfplicht over het pestprobleem.
- Gesprek voor bewustwording en afspraken over gedragsverandering.
- Eerste contact met ouders om het gedrag te melden en hen te betrekken.

Fase 2: Oudergesprek

- Aanhoudend pestgedrag: gesprek met ouders. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd teneinde een einde aan het probleem te maken.
- Verslag gesprek in ParnasSys.
- Schoolleider en IB'er op de hoogte brengen: Het pesten wordt zo snel mogelijk met de IB'er besproken. Mede op grond van de bevindingen tijdens dit gesprek kan besloten worden over te gaan tot fase 3. In dit geval worden kopieën van de verslagen aan ParnasSys toegevoegd.

Fase 3: Externe Hulp

- Bij aanhoudend gedrag deskundige hulp inschakelen (GGD, TIM).
- De IB'er kan handelingsadviezen vragen aan de GGD, het SWV of Veilig Thuis.
- Overleg met externe vertrouwenspersoon bij ontbrekende oudertoestemming.

Fase 4: Tijdelijke maatregelen en schorsing

- Tijdelijke plaatsing in een andere groep/locatie.
- Afspraken vastleggen in een contract.
- Mogelijkheid tot schorsing voor een dag(deel).

Fase 5: Schorsing of Verwijdering

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden (zie [Protocol Toelating, time out, schorsing en verwijdering](#))

In de praktijk kunnen fase 3 en 4 naast elkaar voorkomen op het moment dat ingrijpen in een groepssituatie direct gewenst is. Van alle fases dient een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden te worden.

Bijlage 1. Mogelijke signalen van pesten

- o leerling staat vaak alleen in de pauze
- o tijdens de pauze gaat leerling vaak bij de pleinwacht staan
- o een spel is "toevallig" steeds net begonnen als bepaalde leerling erbij komt
- o de gepeste leerling speelt vaak alleen met jongere kinderen
- o de leerling wil niet naar buiten op school of naar de kleedkamer bij gym
- o veel geroddel in de groep
- o andere kinderen laten zich negatief uit over familieleden van het kind
- o zuchten, piepen en steunen van andere kinderen, als het betreffende kind een idee oppert, dat wel geaccepteerd zou worden indien een ander kind dat idee aangedragen zou hebben
- o de leerling wil niet meer naar school of geeft aan zich ziek te voelen
- o de leerling wordt volledig genegeerd
- o als andere kinderen negatiever reageren op een fout van het kind dan dat ze doen bij hun andere klasgenoten
- o het kind wordt niet (meer) uitgenodigd op partijtjes van klasgenoten
- o bepaalde kleren niet meer aan wil hebben naar school
- o psychisch en/of fysiek mishandelen
- o een kring vormen of insluiten in de klas, op de gang of het schoolplein
- o de echte naam van een klasgenoot niet of nooit gebruiken, maar een bijnaam
- o voortdurend zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- o het slachtoffer voortdurend de schuld van iets geven
- o steeds het slachtoffer uitschelden of ertegen gaan schreeuwen
- o opmerkingen maken over kleding of uiterlijk, beledigen
- o in de groep worden kwetsende briefjes doorgeven
- o buiten school opwachten, achterna gaan op weg naar huis
- o naar het huis van het slachtoffer gaan
- o een leerling wordt als dienaar behandeld
- o bezittingen afpakken of stukmaken
- o cadeaus of geld eisen
- o onderling jennen komt voor in de groep
- o via social media uitlatingen uiten die kwetsend of beledigend zijn
- o beledigende afbeeldingen van het slachtoffer verspreiden via social media
- o Meidenvenijn